

THEMA: *VRIJ*

Tekst: Marc Schweppe Beeld: Jesse Kraal

EEN ECHTE *voorzitter*

INTERVIEW PIETER JONGSTRA

Pieter Jongstra neemt na drie jaar voorzitterschap afscheid van het bestuur van de NBA. Hij houdt evenveel van het accountantsvak als van bestuurlijk werk, zegt hij. “Het gaat er niet om geliefd te zijn, maar om gerespecteerd te worden”.

Betrokkenen typeren hem als een ‘echte voorzitter’. Hij voelt zich in zijn bestuurlijke rol op zijn gemak. Dat blijkt bijvoorbeeld uit zijn ontspannen optredens op de ledenvergaderingen van de NBA, ook als het er om spant. Pieter Jongstra (61) geeft de eer daarvoor aan de beroepsorganisatie zelf. “Ik kan relaxed zijn, omdat zo’n vergadering door de NBA tot in de puntjes wordt voorbereid. Ik heb wel veel ervaring met dit soort bijeenkomsten. Ik vind het plezierig om leden direct te zien en te spreken. Wat mij betreft zou de ALV een ander karakter moeten krijgen. Minder formeel, meer als een ontmoetingsplek voor leden. Dat formele deel kun je ook elektronisch oplossen.”

Het elektronisch stemmen was onderdeel van de eerdere governancevoorstellen van de NBA, die eind 2016 *last minute* werden ingetrokken omdat het draagvlak bij de leden ontbrak. “Dat plan heb ik met verve uitgedragen, maar het kwam denk ik op een verkeerd moment. Een aantal belangrijke partijen heeft tegen ons gezegd ‘ga eerst die visie ontwerpen en vertaal dat in een beleidsplan’. Ik denk nog steeds dat er goede ideeën in dat governancestuk staan. Ik stond er toen achter en ik sta er nog steeds

achter. Maar het is aan het volgende bestuur om inhoud te geven aan die governance.”

ESTABLISHMENT

De benoeming van Jongstra tot voorzitter, medio 2015, verliep ook niet helemaal rimpelloos. Opnieuw koos de NBA voor iemand van een big four-kantoor, hoewel het profiel voor de vacature aanvankelijk anders was opgesteld. Toen op die basis geen passende kandidaat voorhanden bleek solliciteerde Jongstra, kort daarvoor uitgetreden bij EY, naar het voorzitterschap en werd door het bestuur voorgedragen. De ledenvergadering was niet unaniem, al kreeg hij een ruime meerderheid van de stemmen achter zich. Criticasters typeerden hem als representant van het *accounting establishment*. Hij herkent zich daarin niet: “Ik blijf gewoon wie ik ben, ik heb helemaal niks met establishment. Ik hoop met de vernieuwingsagenda, maar ook met dat eerdere governancevoorstel, bewezen te hebben dat ik wel voor verandering ben. Ik zet een koers uit en ik heb er geen last van als mensen me een etiket opplakken. Ik luister naar ze, ik ga graag met ze in gesprek, maar ik blijf mijn eigen koers varen. Het gaat →

er niet om om geliefd te zijn, maar om te worden gerespecteerd. Zo zit ik in elkaar.”

Het verwijt dat hij een representant van de grote kantoren is, legt Jongstra naast zich neer. “Bij mijn aantreden heb ik gezegd ‘ik heb u allemaal even lief’ en dat is ook zo. Wij zitten er als bestuur niet voor onszelf, maar voor de leden. De sector komt wat mij betreft eerst en dan komen pas de vervolgebelen. Als je dat niet zo benoemt komt het sectorbelang altijd het laatst.”

De toen kersverse NBA-voorzitter kreeg meteen een goed advies van Anthony Burgmans, de voorzitter van de raad van advies van de beroepsorganisatie. “Die zei tegen mij ‘Pieter, je hebt twee oren en één mond, die heb je niet voor niks in die verhouding gekregen. Ga luisteren en beheers je in het spreken’. Dat advies heb ik ter harte genomen. Ik heb veel geluisterd. Sommigen vinden dat ik me publicitair weinig heb geuit, dat zou kunnen. Je kunt heel hard roepen waar je voor staat, maar je moet het wel waar kunnen maken in de praktijk. Ik voer beleid niet via de kolommen van de media.”

BAANBREKEND

Toen Jongstra aan de slag ging lag er het rapport *In het publiek belang*, dat in september 2014 was gepresenteerd. De implementatie was net gestart. “Een baanbrekend rapport. Het zette ons echt weer terug op de plek waar we toch wat vanaf waren gedreven. We zijn er voor het publiek belang, we hebben een wettelijke taak toebedeeld gekregen.” Volgens de NBA-voorzitter heeft het rapport nadrukkelijk zijn uitwerking gehad binnen de openbare praktijk. “Ik kan me niet voorstellen dat het niet tot betere resultaten leidt. Er wordt echt hard aan kwaliteit gewerkt binnen kantoren. De AFM en ook de Monitoring Commissie Accountancy hebben de rol van katalysator, maar de verandering doen we uiteindelijk zelf. Dat sommigen vinden dat het te langzaam gaat snap ik wel, maar dat komt omdat het

CV

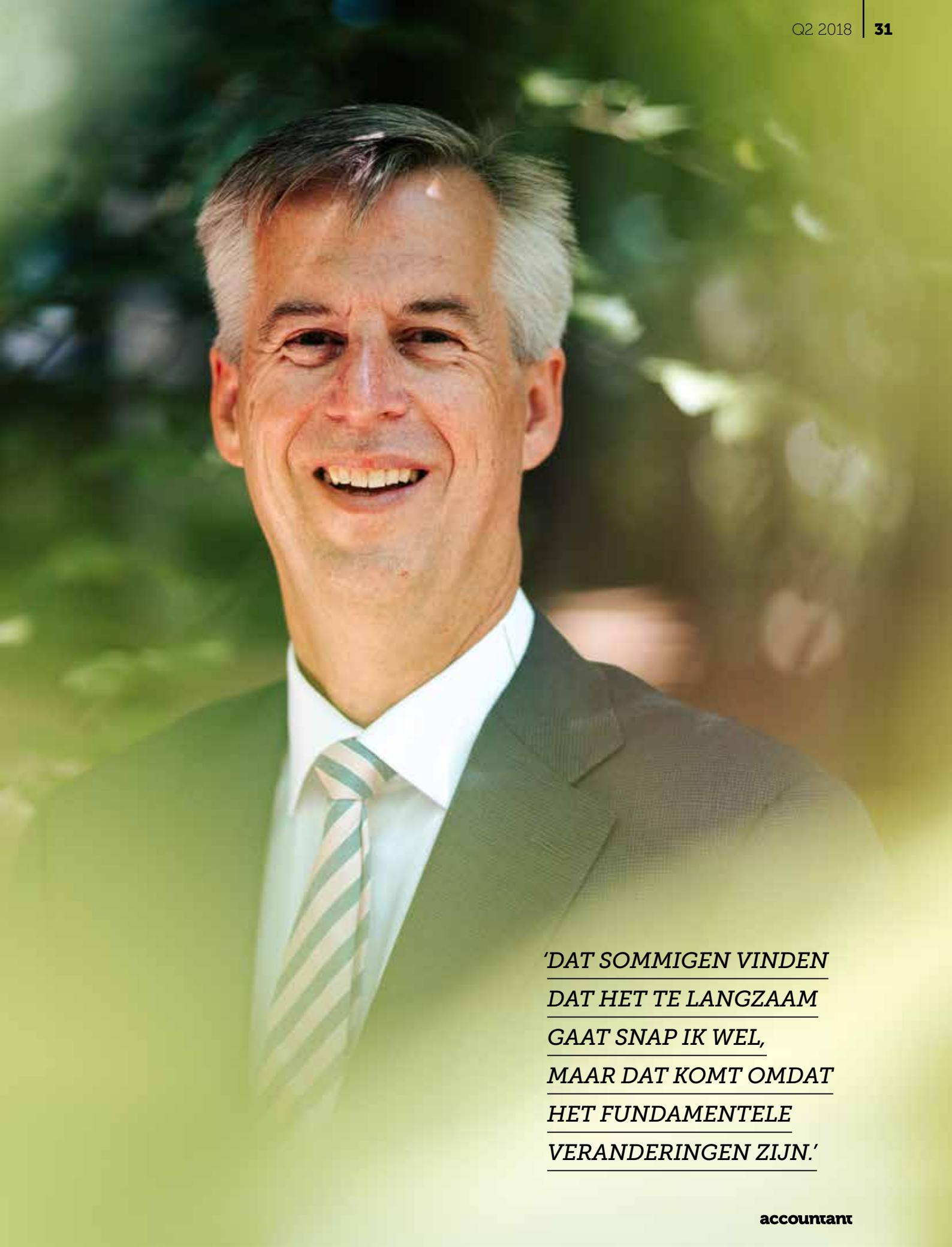
PIETER JONGSTRA

Pieter Jongstra RA (Amsterdam, 1956) werd op 22 juni 2015 gekozen tot bestuursvoorzitter van de NBA. Hij treed af op 18 juni 2018. Jongstra studeerde bedrijfs-economie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij trad in 1982 in dienst bij EY (destijds Ernst & Whinney) en werd er ruim negen jaar later partner. In 2000 werd hij lid van het global management en medeverantwoordelijk voor de leiding van de assurance-praktijk. In 2003 werd hij binnen EY lid van de raad van bestuur en in 2005 bestuurslid van de Central Europe Area. In beide rollen was hij voorzitter van de controle- en samenstelpraktijk. In 2008 werd hij coo van de emeia-regio van de EY assurance-organisatie. In 2009 werd Jongstra bestuursvoorzitter van EY Nederland en België. Hij was tot medio 2014 als partner verbonden aan EY. Jongstra is ook commissaris bij pensioenuitvoerder APG. Hij woont in Maarssen, heeft een zoon en dochter en is inmiddels opa.

fundamentele veranderingen zijn. We moeten wel laten zien dat een en ander ook tot wezenlijk andere resultaten leidt. Je kunt dat al zien aan de toetsingsuitkomsten in het mkb-segment. Dat segment verdient een pluim, wat mij betreft.”

Na een scherp eerste rapport van de MCA, de monitoringcommissie ingericht als één van de maatregelen uit het rapport *In het publiek belang*, is via de ‘Veranderagenda Audit’ invulling gegeven aan verdieping van die maatregelen. “We hadden een zetje nodig, zowel de kantoren als de beroepsorganisatie. Ik heb het zeer stimulerend gevonden dat de NBA, de oob-kantoren en de SRA elkaar hebben gevonden bij het aanpakken van de uitdagende vraagstukken voor het beroep.” De uitwerking kwam vervolgens via een gezamenlijke oorzakenanalyse en een serie papers en debatten. “Het gaat mij niet om het publiceren van weer een volgend paper, al menen sommigen dat ik daarvan erg ben gecharmeerd. Het is een middel om ons te uiten over complexe problemen. Van *green papers* komen we via discussierondes naar *white papers*. Maar daarmee begint het pas, het moet tot verandering leiden. De *white paper* over kwaliteit, die we recent hebben gepubliceerd, is niets waard als die niet leidt tot andere rapportages, tot een andere inrichting van de transparantievragen dan we voorheen hebben gedaan.” →

‘IK ZET EEN KOERS UIT EN IK HEB ER GEEN LAST VAN ALS MENSEN ME EEN ETIKET OPPLAKKEN.’

'DAT SOMMIGEN VINDEN
DAT HET TE LANGZAAM
GAAT SNAP IK WEL,
MAAR DAT KOMT OMDAT
HET FUNDAMENTELE
VERANDERINGEN ZIJN.'

VERBINDING

Slotakkoord van de vertrekkende voorzitter is de 'vernieuwingsagenda' van de NBA. Jongstra is er duidelijk blij mee. "Ik vind dat we het visietraject goed en zorgvuldig hebben doorlopen, dat we goed hebben geluisterd en dat er ook echt iets nieuws ligt. Het beroep verandert, dus verandert ook de beroepsorganisatie. Ik vind het een prachtig en stevig stuk, dat ook de nieuwe generatie accountants perspectief biedt." Uitgangspunt van het document is het zoeken van verbinding met leden op een aantal thema's, zoals relevantie, kwaliteit en innovatie. "Als je met leden praat, of het nu openbaar accountants, interne, overheidsaccountants of accountants in business zijn, ze vinden elkaar altijd op thema's. We hebben veel meer gemeen dan dat we verschillen hebben. Maar die verschillen worden altijd benadrukt. Deze organisatie doet zichzelf een groot plezier door uit te gaan van wat ons bindt." Het plan gaat uit van een netwerkstructuur; de term 'federatief model', waar sommigen voor pleiten, staat er niet in. "Wij streven als beroepsorganisatie naar meer

samenwerking met de leden. Die netwerkstructuur zie ik als een eigentijdse invulling van het federatief model. Dat beperkt zich tot uitsluitend een ledenorganisatie. Maar als het om innovatie gaat moeten we die misschien wel in samenwerking met softwareondernemingen realiseren, als het om duurzaamheid gaat of lerend vermogen via specialisten op dat terrein. Open de luiken, kijk naar buiten en doe er je voordeel mee. Je moet niet in je eigen harnas blijven hangen. Wij doen niet uitsluitend aan ledenbehartiging. We transformeren van een ledenorganisatie naar een organisatie die het verschil wil maken in de markt, in de sector en naar het publiek waar wij voor staan."

BESTUREN

Onderdeel van de vernieuwingsagenda is ook een kleiner NBA-bestuur, dat terug zou moeten gaan naar negen personen en dat meer op hoofdlijnen bestuurt. "Wij speelden tot nu toe vaak leentjebuurt bij organisaties waar accountants werken. De vergoeding voor het bestuurswerk was ook dienovereenkomstig. Dat is aangepast, want we

**'DEZE ORGANISATIE DOET
ZICHZELF EEN GROOT PLEZIER
DOOR UIT TE GAAN VAN WAT
ONS BINDT.'**

moeten opschuiven van bestuursleden die het 'erbij doen' naar meer professionele bestuurders." Het extern voorzitterschap is echter geen onderdeel van de vernieuwingsagenda, al is er wel over gesproken en pleiten sommigen voor zo'n positie. Jongstra is daar niet uitgesproken over. "Ik denk dat wij moeten kiezen waar we rijp voor zijn. Als we denken dat het een betere profilering geeft naar het publiek moeten we dat doen. Als we het belangrijker vinden om iemand te hebben die tot in de haarvaten begrijpt wat het accountantsvak vraagt, dan moeten we een accountant als voorzitter hebben. Die keuze is aan de ledenvergadering van de toekomst."

Pieter Jongstra zelf is er niet meer bij straks, zijn termijn zit er op. Hij had best langer willen aanblijven. "Om verbinding tot stand te brengen is drie jaar eigenlijk een extreem korte termijn, zeker gezien de veranderingen die dit beroep tegelijk ondergaat. Ik had het met liefde nog een paar jaar gedaan." Hij blijft wel actief als commissaris bij APG. "Ik vind besturen leuk, omdat je dingen in beweging kunt zetten en richting kunt geven. In mijn commissarissenrol bij APG zie ik ook weer de meerwaarde van de accountantsopleiding en het hebben van die deskundigheid." Die commissarissenrol bij APG kost Jongstra ruim een dag per week. Wat hij daarnaast gaat doen is nog niet heel concreet. "Ik geloof niet dat we thuis geraniums hebben, dus daar ga ik niet achter zitten. Ik ga eerst zomervakantie vieren, daarna zien we wel. Misschien wat meer commissarissenportefeuilles. Ik ben vorig jaar opa geworden, dat is het mooiste wat je kan overkomen: het mede vormgeven aan nieuw leven. Dat is net zo bij jonge accountants. Nieuwe collega's helpen met hun carrière binnen de accountancy heeft me altijd veel voldoening gegeven. Het is een prachtig en relevant beroep. We kunnen nog veel meer accountants gebruiken. Ik hoop door mijn bestuurswerk bij de NBA een bescheiden bijdrage te hebben geleverd aan het succes van hun loopbaan." ←

